

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Examensarbete på avancerad nivå, 15 hp
Grundläraresexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6
GSX21L
VT 2023
Fakulteten för lärarutbildning

Vad gör läxan till ett arbetsverktyg för lärande?

En studie om lärares
upplevelser och erfarenheter
med läxor

Jonathan Thörnqvist & Merita Kabashi

Författare

Merita Kabashi & Jonathan Thörnqvist

Titel

Vad gör läxan till ett arbetsverktyg för lärande? En studie om lärares upplevelser och erfarenheter med läxor.

Engelsk titel

What makes homework a working tool for learning? A study on teachers experiences with homework.

Handledare

Stefan Jacobsson

Bedömande lärare

Joachim Liedtke

Examinator

Petra Magnusson

Abstract

Syftet med denna studie är att synliggöra och undersöka lärares olika förhållningssätt till läxor och vad pedagoger gör för avväganden i förhållande till läxans funktion och elevers kunskapsinhämtning. Vi har undersökt vad lärare gör för att stärka elevers lärande med hjälp av läxor ur ett sociokulturellt perspektiv samt lärares inställningar och uppfattningar om läxor. Med utgångspunkt i tidigare forskning om läxor som arbetsverktyg har vi genomfört en intervjustudie med sex lärare för att undersöka deras erfarenheter och åsikter kring hur de utformar, planerar och följer upp läxor i sin undervisning. Utifrån resultatet kan det konkluderas att lärarnas avsikt med läxan är att ge eleverna chansen att träna och repetera det de har lärt sig under lektionerna för att förbättra sina färdigheter och befästa sin kunskap. Eftersom resultaten tyder på att läxor anses uppfylla ett behov inom pedagogisk verksamhet, är det sannolikt att lärare fortsätter att inkludera läxor i undervisningen så länge det finns ett behov. I detta fall är det ytterst viktigt att lärare tar ansvar för att utforma och tillämpa läxor på ett sätt som ger eleverna de bästa möjligheterna att lyckas. Vårt resultat indikerar att lärare har en förståelse för hur läxor kan bedrivas på ett bra sätt men att deras kunskapsutveckling har skett främst genom att prova olika sätt och att reflektera över sin egen undervisning.

Ämnesord

Formativ bedömning, formativ återkoppling, sociokulturellt perspektiv, motivation, utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
1.2 Forskningsfrågor	3
2. Forskningsbakgrund.....	4
2.1 Forskning om läxor i undervisningen	4
2.1.1 Lärares syften med läxor.....	7
2.1.2 Lärares användning av läxor.....	8
2.2 Begreppsdefinition	9
2.2.1 Läxor	9
2.2.2 Läxhjälp	10
2.2.3 Formativ bedömning och återkoppling.....	10
2.2.4 Motivation	11
2.2.5 Lärandestrategier.....	12
2.2.6 Flipped classroom.....	12
2.3 Teoretisk bakgrund.....	12
2.3.1 Vygotskij och den proximala utvecklingszonen	13
2.3.2 Sociokulturellt perspektiv.....	14
3. Metod och material	17
3.1 Hermeneutik.....	17
3.2 Urval.....	18
3.2.1 Informanter	19
3.3 Material	20
3.4 Procedur	20
3.5 Etiska övervägande	22
4. Resultat och analys.....	23
4.1 Syften och metoder kring läxor.....	23
4.1.1 Läxans användning och utformning.....	25
4.1.2 Hur påverkar läxor elevers lärande?.....	26
4.1.3 Uppföljning av läxan.....	27
4.2 Analys	28
4.2.1 Pedagogiska överväganden vid utformningen av läxor.....	28
4.2.2 Lärares syften med läxor.....	30

4.2.3 Lärares metoder för att följa upp läxor	32
5. Diskussion och slutsatser	34
5.1 Metoddiskussion	34
5.2 Resultatdiskussion	35
5.3 Förslag till fortsatt forskning	37
Referenslista.....	38
Bilagor	43
Bilaga 1: Intervjufrågor	43
Bilaga 2: Samtyckesblankett	44

Förord

Denna uppsats utgör ett examensarbete för lärarprogrammet på Högskolan Kristianstad, där vi fördjupat oss i hur läxor används i skolan. Vi har valt ett ämne som känns betydelsefullt för oss eftersom vi är medvetna om att vi i vår profession kommer att använda läxor som en del av vår undervisning. Uppsatsen har försett oss med ny kunskap och insikter som kommer att gynna oss i vårt yrke. Gällande fördelningen av arbete i studien har alla steg i uppsatsen utförts i samarbete, där all text också har skapats gemensamt.

Först vill vi uttrycka vår stora tacksamhet gentemot alla som har bidragit till att göra detta arbete möjligt. Ett stort tack till vår handledare Stefan Emanuel Jacobsson för hans vägledning genom hela uppsatsprocessen, med tips, nya idéer och perspektiv. Slutligen vill vi även tacka studiekamrater och opponenter för deras givande feedback.

1. Inledning

Läxor är ett hett ämne som det ofta debatteras om både i det offentliga och det privata. Läxor är en integrerad del av skolan men under vår grundläroutbildning har inte praktiserande av läxor haft något fokus, vilket väckt vår nyfikenhet kring ämnet. Det kan bero på att läxor inte nämns i varken *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (2022) eller skollagen (SFS 2010:800) trots att läxan länge varit en del av skolarbetet.

Läroplanen innehåller inga moment som behandlar läxor i skolan. Kommer vi att använda oss av läxor i undervisningen när vi börjar arbetet som lärare? Hur kommer de i så fall att följas upp? Dessa frågor finner vi intressant att undersöka i förberedelse för vår framtida roll som verksamma lärare.

I *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (2022) skrivs att i en likvärdig utbildning ska undervisningen anpassas utifrån varje elevs förutsättningar och behov. I styrdokumentet finns det ingen regel eller lag fastställt utan det är istället lärare och rektor som bestämmer hur läxor ska användas på skolan. Skolverket erbjuder stödmaterial utformat för rektorer och lärare för hur läxor kan utformas, förberedas och följas upp som heter *Läxor i praktiken* (Skolverket, 2021). Enligt lag har alla elever i Sverige rätt till en likvärdig utbildning oavsett geografiskt läge eller socioekonomisk status (SFS 2017:1115, 1 kap. 8-9§). Andersson (2018) skriver att detta kan ifrågasättas och problematiseras ur olika synvinklar. Alla elever kommer till skolan med olika erfarenheter och bakgrunder, bland annat varierar föräldrarnas utbildningsnivå mycket. Elever som inte kan göra sina läxor på egen hand riskerar bli mer beroende av någon som kan handleda dem. Skolan kan inte förvänta sig att en vårdnadshavare eller nära anhörig kan ersätta en pedagog. Läxor kan därför bli en fråga om jämlikhet. De som inte uppfyller dessa förutsättningar riskerar att hamna i en nedåtgående spiral då svårigheten att nå resultat påverkar deras självkänsla och självförtroende, menar Andersson (2018).

En metastudie gjord av Hattie (2012) visar att läxornas utformning och elevernas ålder är viktiga faktorer för elevernas inläring av läxor. Resultatet visar att elever i yngre åldrar påverkas negativt av läxor då de inte är lika ansvarstagande och självgående som en äldre elev kan vara. Skolverket (2021) skriver att läxor kräver eftertanke och en tydlig struktur för att det ska kännas meningsfullt för elevernas kunskapsutveckling. Enligt Skolinspektionen (2010) förväntas eleverna ta mer ansvar för sitt eget lärande på mellanstadiet, vilket också är en del av kursplanens innehåll. För att uppnå framgångsrik undervisning krävs det att uppmärksamma och uppmuntra elevers lärande med meningsfulla lärandestrategier (Skolinspektionen, 2010). Gällande läxans utformning så visar studier som Skolinspektionen presenterar att öppna och ostrukturerade läxor har en mindre positiv inverkan än väldefinierade korta uppgifter. Därför är det intressant för oss att undersöka vad lärares utformande av läxor gör för att stödja elever i årskurs 4-6 i syfte att utveckla elevernas ansvarstagande.

Läxans konstruktion påverkar hur individer förstår och genomför läxor samt vidareutvecklar sina kunskaper inom ämnet. Slutligen är uppföljningen av läxor en nyckelfaktor för att påverka hur väl eleverna förbättrar sina kunskaper och färdigheter. En utvecklande återkoppling på elevernas arbete är nödvändig för att eleverna ska känna att deras läxor är meningsfulla och ge dem rätt förutsättningar för vidare utveckling genom läxorna (Skolverket, 2021). Enligt Nehez (2014) visar läxor utan uppföljning ingen positiv effekt till skillnad från läxor som aktivt följs upp under lärandeprocessen (Nehez, 2014). Genom att diskutera och samtala om läxor skapar man en användbar uppföljningsstrategi för elevers lärande (Nehez, 2014). Därför vore det intressant att undersöka hur mellanstadielärare tänker kring läxor samt lärares olika uppföljningsstrategier.

Nehez (2014) skriver att en annan aspekt av läxanvändningen är att elever ofta missgynnas av att läxor. Den främsta faktorn är ojämlika hemförhållanden som påverkar elevernas lika möjlighet till hjälp. Positiva aspekter med läxor är att elever som genomför läxor får med sig flera viktiga faktorer, såsom studieteknik och studievana. Det kan även bidra till att skolarbetet kommer närmre hemmet och därmed involverar föräldrarna i elevernas skolarbete och kan stärka relationen

mellan föräldrar och barn när föräldrarna hjälper till med uppgifterna. Å andra sidan har forskning visat att läxor kan orsaka konflikter inom familjen och öka klyftorna mellan eleverna eftersom föräldrarna behöver fungera som pedagoger i hemmet. Vilket har både för- och nackdelar eftersom skolrelaterade uppgifter hanteras på olika sätt beroende på olika elevers hemförhållanden. Dessutom kan läxor orsaka problem för elever som saknar tillräckligt stöd hemma och på så sätt resultera i att de halkar efter i skolarbetet.

1.1 Syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka hur lärare specifikt arbetar med läxor som verktyg i undervisningen och om det finns ett tydligt syfte med användningen av läxor. Meningen är att se vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för hur pedagoger går till väga med utformning och användning av läxor. Dessutom vill vi även undersöka om lärare använder ett formativt förhållningssätt och metod vid uppföljning av läxor.

1.2 Forskningsfrågor

Följande frågeställningar har formulerats för att uppnå uppsatsens syfte:

- Vilka pedagogiska överväganden ligger till grund för utformningen av läxor?
- Utifrån vilka syften använder lärare läxor i undervisningen?
- Vilka metoder uppger lärare att de använder för att följa upp läxor formativt i undervisningen?

2. Forskningsbakgrund

I detta avsnitt sammanfattar vi den forskning som vi valt att basera vår undersökning på. Forskningen undersöker bland annat lärare på olika stadier inom skolan och deras åsikter och erfarenheter av läxor. Vad de upplever kring sin egen användning och vad det innebär att ge ut läxor till elever i olika åldrar. Vi har valt att uppmärksamma specifika begrepp som är centrala i denna uppsats. De är valda utifrån lärarna från studiernas förklaringar kring läxaktiviteter, uppfattningar om läxor, pedagogiska strategier för läxdesign och hantering, samt skolans organisering av läxor. Förklaringen av begreppen ska underlätta för förståelsen under läsning av resultaten i denna undersökning.

2.1 Forskning om läxor i undervisningen

Gu & Kristoffersson presenterar resultaten i sin studie *Swedish Lower Secondary School Teachers' Perceptions and Experiences Regarding Homework* (2015) om lågstadielärares uppfattningar och erfarenheter av läxor. Undersökningen gjordes online och hade formen av ett frågeformulär, som började med frågor angående bakgrundsinformation och innehöll fyra huvudteman. De fyra teman var: läxaktiviteter, uppfattningar om läxor, pedagogiska strategier angående läxans design och hantering samt läxverksamhet som organiseras av skolan. Totalt 166 lärare (83 %) rapporterar att de ger ut läxor i sina respektive undervisningsämnen. Trettiofem lärare (17 %) ger inte läxor. Författarna till studien uppgav att de valde att inte undersöka svaren från de lärarna som inte gav läxor. (Gu & Kristoffersson, 2015).

I frågan om de pedagogiska strategierna ansåg lärarna att lämplig svårighetsgrad och mängden läxor är de viktigaste faktorerna som bör beaktas när man ger läxor. Övriga faktorer som form och typ av läxor samt återkoppling anses också ha stor betydelse. Alla 166 lärare som ger läxor rapporterar att de ger återkoppling på läxor med olika metoder. Bland dessa metoder är ofta strategier för återkoppling inkluderade, då läraren korrigerar och ger skriftliga kommentarer om enskilda elevers läxor. Den största gruppen lärare anger också vikten av faktorer som att ta

hänsyn till elevernas motivation och deras individuella förutsättningar, samt variation av läxor (Gu & Kristoffersson, 2015).

Cunha et al. (2018) anser att formativ återkoppling som lärare ger till eleverna är ett viktigt verktyg för att öka effekten av läxor på elevernas lärande och akademiska prestationer och är en avgörande aspekt för kvaliteten på läxor. Att ge frekvent och fortlöpande återkoppling är ett viktigt sätt att förbättra inlärningsresultaten. Det är även en central prioritering för lärare och är ofta förknippad med att förbättra elevprestationerna. Enligt författarna är läxors praxis för formativ återkoppling ett viktigt instruktionsverktyg för lärare i sin undervisningsprocess som exempelvis hjälper till att identifiera elevers svårigheter, fel eller missuppfattningar i läxor. På så vis kan man minska klyftan mellan eleverna och kunskapsinnehållet för att tillgodose elevernas brist på förkunskaper och designa om läxor för att matcha elevernas behov. Forskning har analyserat effekten av specifika typer av återkopplingar på läxor från lärare om elevernas akademiska prestanda i ett visst ämne. De undersökte tre typer av skriftlig återkoppling som var beröm, konstruktiv kritik och konstruktiv kritik plus beröm. Resultaten visade att studenter som gavs konstruktiv kritik och även fick beröm för sin prestation uppnådde en bättre skriftlig prestation än sina motsvarigheter. Lärarna kommenterade i undersökningen att de fokuserade på de positiva aspekterna av läxor, samt fel och tips för att förbättra elevernas prestation (Cunha et al. 2018).

Enligt Gu & Kristoffersson (2015) är det många skolor som har försökt genomföra läxor under skoltid. De flesta lärarna i deras studie rapporterar att det finns organiserad läxhjälp under skoltid i skolan, istället för att göra läxor hemma. Enligt lärarnas beskrivningar är läxhjälpen organiserad direkt efter skoltiden i de flesta fall, vilket är korrekt i enlighet med skollagen gällande extra studietid (SFS, 5 § Lag (2022:730). Lagen om extra studietid säger även att det inte är obligatoriskt att närvara på grund av att den inte ingår i den ordinarie undervisningen. Trots det inkluderas denna aktivitet ibland på skolschemat. I de flesta fall finns lärare eller pedagoger tillgängliga för att stödja eleverna. Eleverna har också möjlighet att hjälpa varandra. Mer än hälften av lärarna rapporterar att i läxhjälpverksamheten på skolan blandas elever från olika årskurser. Verksamheten är dock mer kritisk i

praktiken. Många lärare påpekar brister i arrangemanget av läxhjälpverksamhet. I de flesta skolor visar eleverna ett svagt intresse för att delta i sådana aktiviteter. Detta på grund av brist på resurser i form av tid för lärare att planera, hantera och utvärdera aktiviteterna nämns i många lärares kommentarer. En del lärare påpekar brister i nivå med skolledarskap och ledning i termer av otillräcklig planering med avseende på schemaläggning och uppgifter (Gu & Kristoffersson, 2015).

Cooper (1989) genomförde en metaanalys med tre typer av studier med syftet att undersöka sambandet mellan läxor och prestation. Den första typen av studie jämförde prestationsnivåerna hos de elever som fick läxor med prestationsnivåerna hos de som inte fick några läxor. Den andra studien jämförde läxor med övervakade studier i klassen. Den tredje typen av studie som undersöktes i Coopers (1989) metaanalys använde statliga och nationella undersökningar som korrelerade mängden läxor som slutfört med elevernas provresultat. Av 50 korrelationer fanns det 43 positiva korrelationer som tyder på att elever som gjorde fler läxor visade högre prestationspoäng (Cooper & Valentine, 2001).

Förutom ett allmänt positivt resultat av läxor, visar dessa studier ett starkt samband mellan betyget, elevens nivå och den effekt som läxor hade på elevernas prestationer. På gymnasienivå visade effektstorleken för läxor att eleverna också gjorde uppgifter som fick ungefär två tredjedelar av en standardavvikelse högre än elever som inte gjorde läxor. Medan på grundskolenivå var det bara en fjärdedel i jämförelse med gymnasienivån. En förklaring till detta kan enligt Cooper & Valentine (2001) vara forskning inom kognitiv psykologi som indikerar att det finns ålderskillnader i barns förmåga att selektivt ta hand om stimuli. Yngre barn har mindre förmåga än äldre barn att ignorera irrelevant information eller stimulans i sin omgivning. Därför kan vi göra en estimering av mätvärden utanför mätområdet som visar att de distraktioner som finns i ett litet barns hemmiljö skulle göra hemstudier mindre effektiva för dem än för äldre elever (Cooper & Valentine, 2001).

Gu & Kristoffersson (2015) skriver om nyare forskning som har behandlat och diskuterat framför allt negativa konsekvenser av läxor ur elevernas perspektiv. Elever har enligt den refererade forskningen på senare tid mer negativa attityder till

läxor med lägre motivation i allmänhet eftersom de inte ser meningen med att göra läxan. Stress relaterat till läxor har också väckt en viss uppmärksamhet. Deras forskning visar att föräldraengagemang i samband med läxor skulle kunna leda till konflikter mellan barn och föräldrar. Oenighet om när och hur man gör läxor leder vanligtvis till stress. En del studier tyder på att det finns en potentiell fara för läxor att bidra till en mindre jämlik skolgång med ökade klyftor bland elever utifrån deras bakgrund vad gäller klass, kön, etnicitet och familjebakgrund (Gu & Kristoffersson, 2015).

2.1.1 Lärares syften med läxor

Campbell et al. (1996) skriver att det är sannolikt att läxor har en betydande inverkan på elevernas utbildning. De flesta pedagoger tror att läxor kan vara ett viktigt komplement till akademiska aktiviteter i skolan (Henderson, 1996). Även om inte alla lärare ger läxor, som framgår av tidigare nämnda undersökningar, och inte alla elever gör de läxor de har fått, vilket tas upp av Cooper et al. (2006). Epstein & Van Voorhis (2001) indikerar att det finns många anledningar till att lärare ger läxor. Epstein (1988) visar sex breda syften med läxor: övning, förberedelse, deltagande, personlig utveckling, relationer mellan förälder och barn, kommunikation mellan förälder och lärare. Uppgifter som utformats för att uppfylla dessa syften bör enligt Becker & Epstein (1982) bidra till att öka antalet elevers lärande och utveckling och förbättra undervisningen. En del läxor är utformade för att ge eleverna möjligheter att öva färdigheter som lärs ut i klassen, öka hastigheten, behålla färdigheter, granska arbete och studera för prov. Lärare rapporterade att den främsta anledningen till att de gav läxor i lågstadiet var för att ge eleverna tid att öva färdigheter från lektionen (Becker & Epstein, 1982). En del läxor kan vara utformade för att uppmuntra eleverna att arbeta tillsammans, och att motivera och lära av varandra. Elever kan arbeta med vänner och kamrater på kort sikt eller långsiktiga uppdrag, projekt och att studera för prov (Epstein & Van Voorhis, 2001). Flera forskare som betonar en del beteenden, färdigheter och självförtroende i relation till läxor använder begreppet självreglering av lärande. De har

argumenterat för en positiv relation mellan SRL (*self-regulation of learning*) och motivation och ansträngning att genomföra läxor (Epstein & Van Voorhis, 2001). Ramdass & Zimmerman (2011) menar att det finns positiva relationer mellan läxaktiviteter, självreflektion, ansvar för lärande, mål och miljö, hantering av tid och upprätthållande av uppmärksamhet och fokus. När eleverna gör läxor tränar de på självreglerande beteenden som att planera, hantera och organisera uppgifter, övervinna oönskade känslor och reflektera över inläringen (Gu & Kristoffersson, 2015). Medan läxor skulle gynna elever som är fokuserade och motiverade att studera kan det vara icke gynnsamt, för de elever som kämpar och har lägre studiemotivation och mindre stöd från sitt hem, vilket kan leda till en ökad klyfta mellan elever utifrån deras bakgrund och motivationsnivåer (Gu & Kristoffersson, 2015). Ramdass & Zimmerman (2011) och Epstein (1988) säger att användningen av läxor ofta beror på en lärares tro på dess positiva egenskaper.

Det vanligaste syftet med läxor i undervisningen är att ge eleven möjlighet att öva eller granska material som redan har presenterats i klassen (Becker & Epstein, 1982). Läxor hjälper även till att etablera och förstärka goda studievänor hos elever där de även får träna sin förmåga att ta ansvar, vilket förstärker och bekräftar den inläring eleverna får från skolan. En lärare behöver ha en grund för olika inlärningsstrategier för att kunna skapa strukturer och rutiner (Muhlenbruck et al. 1999).

2.1.2 Lärares användning av läxor

Läxor har länge varit ett ämne för social forskning, men relativt få studier har fokuserat på lärarens roll i användningen av läxor (Epstein & Van Voorhis, 2001). Lärare ger inte bara läxor utan utformar även dessa. Att utforma läxor kräver att lärare överväger syftet, formatet och andra delar av uppgifterna som bidrar till att engagera eleverna och hjälpa dem att lyckas. Uppgifterna speglar inte bara lärares kunskaper om läroplanen, utan också deras förståelse för färdigheter, förmågor och behov (Epstein & Van Voorhis, 2001).

Katz et al. (2009) skriver att det finns ett orsaksförhållande mellan när elever upplever svårigheter med läxor och lärares utformning av läxan. I en metaanalys av Hattie (2012) ges en beskrivning av hur läxor statistiskt sett har en större inverkan på lärandet med elevens stigande ålder. Störst effekt har läxor på gymnasieelever, vilket förklaras med att dessa elever har nått en högre grad av självständighet eller autonomi. Katz et al. (2009) menar att lärarens roll är viktig även för äldre elever då de i sin studie märkte att elever i högre årskurser förlorar viktigt kontakt med läraren som delar ut läxan vilket lämnar ut eleven till sin egen förmåga.

Voorhees (2011) skriver om ett fall där en elev fått en uppgift i läxa där svårighetsnivån var över elevens kunskapsnivå. Uppgiftens utformning och lärarens handledning var ej tillräckligt god för att eleven skulle klara av den. Elevens reaktion indikerade också hur eleven blev påverkad känslomässigt. Skoluppgiften tog hårt på elevens självkänsla, självförtroende och bidrog inte till att motivationen för att lära blev starkare. Uppgifter som denna kan i längden skada elevers identitet när det kommer till läsning och skrivande (Voorhees, 2011).

2.2 Begreppsdefinition

2.2.1 Läxor

Enligt Skolverket (2021) är den vanligaste definitionen att läxor är en arbetsuppgift en lärare tilldelar en elev som är till för att genomföras utanför ordinarie undervisning. Läxor inkluderar också uppgifter som elever gör på egen hand utanför klassen, menar Hellsten (2000). Vilken definition man väljer att använda beror på hur undervisningen på skolan ser ut och hur man skapar en balans mellan lärarledd undervisning och ett friare sätt att arbeta. De läxor som utförs hemma av eleverna har delvis ändrat karaktär då skolan har börjat lägga allt större vikt vid elevledda och självständiga arbetsformer. Genom sin forskning visar Kling Sackerud (2009) att dessa förändringar i hur skolan fungerar leder till underförstådda läxor där eleverna får ta med sig skolarbetet hem för att hinna med sina beting. När arbetssättet i skolan kännetecknas av en stor del ”eget arbete” eller

andra mindre lärarstyrda arbetsformer är det inte ovanligt att eleverna istället spenderar tid med kompisar i skolan och väljer att lämna själva skolarbetet till hemmet. När eleverna själva väljer sitt skolarbete får ordet läxa således en delvis annan betydelse, skriver Lozic (2021). I denna uppsats har vi valt att använda oss av en definition som säger att läxan är en arbetsuppgift som eleverna genomför på egen hand utanför skoltid. Anledningen till valet av den definitionen är att det är den vanligast förekommande i de studier vi läst (se kap. 2).

2.2.2 Läxhjälp

Läxhjälp kan ha olika former och syften och det finns ingen allmänt vedertagen definition av vad läxhjälp innebär. Även om begreppet läxhjälp är relativt väl etablerat för mer än bara läxor, kan det vara missvisande då den tilltänkta aktiviteten ofta innebär mer än att hjälpa eleverna med läxorna (Skolverket, 2014). Läxhjälp som verksamhet kan inte helt inkluderas eller uteslutas från skolverksamheten på grund av det är en skolform som inte tillhör den ordinarie undervisningen men som används för att ge möjlighet till extra studietid. Läxhjälp kan ha olika ambitioner och nå olika resultat. Dess grundläggande funktion är att skapa praktiska förutsättningar för studier för eleverna, menar Skolverket (2014).

2.2.3 Formativ bedömning och återkoppling

Lauvås & Jönsson (2019) definierar summativ bedömning som bedömning av lärande medan formativ bedömning definieras som bedömning för lärande. Formativ bedömning innebär en kontinuerlig bedömningsprocess som syftar till att utveckla elevernas förståelse för sin egen utveckling utifrån vad de redan kan. Summativa bedömningar används för att sammanfatta och bedöma elevers kunskap baserat på betygskriterier vid specifika tillfällen. Klapp (2017) anser att lärares bedömningspraktik vara en viktig faktor för att påverka hur elever lyckas i skolan. I bästa fall kan bedömning bidra till ett ökat lärande. Betyg anses ha en motiverande

faktor som kan främja lärandet. Betyget kan alltså motivera fler elever till lärande och bättre prestationer, men detta gäller inte alla. Konkreta exempel på vad en lärare kan göra när man arbetar med formativ bedömning är att vägleda elever i utvecklingen av effektiva inlärnings- och tankestrategier och att hjälpa dem att reflektera över sitt eget lärande och bli varse om sin progression och sina svårigheter och behov (Klapp, 2017).

Återkoppling, inklusive korrekta svar, kommentarer, förslag och frågor, förbättrar elevernas lärande och förmåga att vägleda sin egen utveckling visar en studie (Skolverket, 2023). Formativ återkoppling som ges tillsammans med betyg visar sämre resultat vid elevernas utveckling av lärande än när återkoppling ges i andra sammanhang (Skolverket, 2023). Ett återkommande problem är att den återkoppling som läraren ger inte används av eleverna. Detta sker på grund av att återkopplingen ges skriftligt på en avslutande uppgift när eleverna redan påbörjat något annat. Eleverna lär sig att ignorera återkoppling om de inte får avsatt tid för att bearbeta den. Därför är det viktigt att vid planering av lektioner planera in avsatt tid för elevernas arbete med återkoppling (Skolverket, 2023).

2.2.4 Motivation

Motivation är ett mångtydigt begrepp som vanligen definieras som ett inre tillstånd som väcker, styr och upprätthåller beteenden. Motivation är en viktig nyckel till elevers framgång och det finns många faktorer som styr motivation och engagerat lärande. Motivationsgraden påverkas av både inre och yttre faktorer som exempelvis känslor som väcks vid framgång och misslyckande eller olika problem som individen stöter på i och utanför skolan. Elevernas motivation kan påverkas av deras egna och andras uppfattningar om kompetenser, färdigheter och kunskaper samt av den egna rädslan att uppfattas som inkompetent och okunnig. För yngre barn, som möter svårigheter i samband med hemläxor, kan läxor bli en negativ påverkansfaktor eftersom misslyckandet får en negativ inverkan på deras motivation (Woolfolk, 2015).

2.2.5 Lärandestrategier

Oxford (1990) menar att en av de viktigaste utvecklingarna inom språkvetenskap de senaste åren har varit det förnyade intresset för kognitiva strategier. Strategiernas tillvägagångssätt för lärandestrategier syftar till att upptäcka på vilka sätt eleven genomför kommunikations- och språkinlärningsprocesserna. Genom att analysera elevers beteenden, fokuserar forskningen på lärandestrategier och på att upptäcka hur elever organiserar eller kategoriserar det yttre språket i kognitiva strukturer. Med framväxten av kommunikativ kompetens och den växande betydelsen av kommunikativa undervisningsmetoder är det nu uppenbart att det är nödvändigt att kombinera strategier för kommunikation och lärandestrategier med formella undervisningsmetoder menar (Oxford, 1990).

2.2.6 Flipped classroom

Flipped classroom är en undervisningsmetod som innebär att aktiviteter som vanligtvis genomförs i klassrummet istället utförs utanför klassrummet och tvärtom. Detta nya tillvägagångssätt innebär att elevernas arbete kan delas in i tre huvudsakliga faser: förberedelse före lektionen, aktiviteter under lektionen och efterarbete efter lektionen (Garrison, 1999).

2.3 Teoretisk bakgrund

Inom utbildningsvetenskap diskuteras grundläggande perspektiv på lärande. I vår studie har vi valt att basera vår undersökning på det sociokulturella perspektivet. De olika lärandeteorierna har alltid förknippats med läxor som en del av det pedagogiska syftet i inlärningsprocessen, men tidigare forskning visar att elever i de flesta åldrar är i stort behov av att ge stöttning i både i utformande och i återkopplingen kring läxor. Lundgren et al. (2020) skriver i sin bok *Lärande, skola, bildning* om det sociokulturella perspektivet. Det är ett perspektiv på lärande där huvudprincipen är att lärandet uppstår när personer med olika kompetenser

samspekar och att lärande är en social process som sker genom samspel mellan människor och deras omgivning (Lundgren et al. 2020) och (Hwang & Nilsson, 2019).

2.3.1 Vygotskij och den proximala utvecklingszonen

Hwang & Nilsson (2019) förklarar den proximala utvecklingszonen som ett begrepp inom det sociokulturella perspektivet. Detta begrepp används även av Woolfolk (2015). De förklarar att den proximala utvecklingszonen utgörs av utrymmet mellan barnets nuvarande utvecklingsnivå och den utvecklingsnivå barnet skulle kunna uppnå med hjälp av en vuxen eller mer kompetent jämnårig (Woolfolk, 2015).

Woolfolk (2015) skriver att en av de centrala teorierna inom det sociokulturella perspektivet på lärande är Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen. Den proximala utvecklingszonen beskriver det område där en individ kan lära sig något med stöd och guidning från en mer kunnig person. Enligt Vygotskijs teori är det viktigt att lärandet sker i interaktion med andra eftersom det är genom samspel med mer erfarna individer som man kan nå sin proximala utvecklingszon och därigenom utveckla nya färdigheter och kunskaper. Pedagogerna finns i klassrummet för att hjälpa och stötta eleven framåt i sin utveckling. De kunskaper och färdigheter pedagogerna besitter används i utformandet av aktiviteter i klassrummet och stöttar eleven (Woolfolk, 2015).

Det som sker i den proximala utvecklingszonen är ett samspel mellan två utvecklingsnivåer. Den första nivån är det som eleven redan bemästrar inom ett visst område, alltså elevens aktuella utvecklingsnivå. Den andra nivån representerar det eleven kan klara av med hjälp av stöttning, vilket då benämns som elevens möjliga utvecklingsnivå (Hwang & Nilsson, 2019). Med hjälp av stöttning kan eleverna nå en högre kunskapsnivå än vad de hade gjort på egen hand. Stöttnigen möjliggör för eleverna att hela tiden skapa nya aktuella och möjliga utvecklingsnivåer, den aktuella kunskapsnivån fylls hela tiden med ny kunskap och

nya möjliga utvecklingsnivåer bildas. I det sociokulturella perspektivet är samspelet med omvärlden helt avgörande, därför är det inte bara pedagogen som kan agera stöttande i arbetet med läxor. Eleverna kan även stötta varandra i de olika utvecklingsnivåerna (Hwang & Nilsson, 2019).

2.3.2 Sociokulturellt perspektiv

En lärare har ansvar för att planera och genomföra läxor på lämpligt sätt, baserat på kunskap om varje elevs individuella utveckling för att främst göra de rätta pedagogiska överväganden. Westlund (2013) uttrycker sig om vikten av läxans utformning utifrån en vetenskaplig grund. Hon menar att läxorna bör vara utmanande men samtidigt möjliga för eleven att klara på egen hand. Dessutom bör läxan handla om ett ämne som eleven redan är bekant med (Westlund, 2013).

Westlund (2013) skriver att hennes uppfattning överensstämmer med Vygotskijs lärandeteori om den proximala utvecklingszonen. Genom att använda vår skicklighet och erfarenhet i samband med olika situationer och miljöer i samspel med andra i vår omgivning så förvärvar vi kunskap. Det är kärnan i Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen. Vid lärarens planering av läxan ska läraren ha i åtanke att läxan ska fokusera på något som eleven arbetat med tillsammans med andra i skolan, vilket är något som eleven har kunskap nog om att klara av på egen hand.

Frågan är på vilket sätt det sociokulturella perspektivet kan kopplas till läxor. Enligt detta perspektiv är samspel mellan personer det mest väsentliga. Om en elev tar med sig individuella läxor, kan det innebära att eleven måste arbeta ensam med uppgiften. Därför är individuella läxor inte optimala utifrån det sociokulturella perspektivet eftersom sådana uppgifter inte involverar social interaktion. Däremot kan läxor av exempelvis undersökande karaktär uppgifter vara mer lämpliga enligt det sociokulturella perspektivet, eftersom de innebär social interaktion mellan personer. Detta kan ske genom gruppuppgifter med klasskamrater, föräldrar eller andra personer.

Enligt Hellsten (1997) kan det vara till nytta för en elev att ta med sig skoluppgifter hem och samarbeta med sina föräldrar, vilket kan stärka kärleken och omsorgen. Hellsten menar att detta kan bidra till en förbättrad gemenskap och ökad kontakt mellan skola och hem, samt mellan familjemedlemmar. Han betonar också vikten av att elever skapar en identitet och status inom ämnet, vilket kan uppnås genom att lärare ger läxor som är lämpliga för den specifika årskursen. Att ge läxor som är anpassade efter ämnet kan också öka respekten för det ämnet, exempelvis om en lärare i ett praktiskt ämne ger en läxa (Cutforth 1995 hos Hellsten 1997).

En lärare kan använda läxor som ett verktyg för att utveckla elevernas färdigheter på ett individuellt plan, och eleven bör också kunna förvärva kunskap och kunna tillämpa dessa i olika situationer. Det är därför viktigt för eleven att träna sina färdigheter inför framtida situationer för att kunna ta till sig nya strategier och verktyg (Säljö, 2010).

För att stimulera och utmana eleverna till att utvecklas vidare, anser Vygotskij att läraren behöver hitta en zon där eleven är som mest mottaglig för instruktioner och förklaringar. Genom kommunikation som ett språkligt verktyg, hjälper läraren eleven att utvecklas och bygger på tidigare kunskaper med nya, vilket sedan bearbetas internt av eleven. Detta är en process där elevernas tänkande och förmåga att minnas utvecklas på en högre nivå (Säljö, 2010). Ur ett läxperspektiv kan det förstås som att läxor ger eleverna möjlighet att bearbeta informationen själva och få vägledning i sitt lärande, vilket är ett kulturellt verktyg (Smidt, 2010).

Inom ramen för det sociokulturella perspektivet är det betydelsefullt att läraren utnyttjar sin yrkesmässiga pedagogiska skicklighet för att få en förståelse för var eleven befinner sig i relation till en idé eller en specifik förmåga, med syfte att guida eleven vidare i sitt arbete (Säljö, 2010). Gradvis kommer eleven att ha möjlighet att ta större ansvar för sitt arbete. I sådana situationer är det avgörande att eleven inte går vilse på vägen mot nya kunskaper, eftersom detta kan öka risken för att eleven blir en passiv åskådare (Säljö, 2010).

Att utgå från det sociokulturella perspektivet kan ge oss en fördjupad förståelse av hur läxor kan formuleras och skapas. När det gäller läxor utifrån ett sociokulturellt

perspektiv, anser vi att de kan följas upp i klassrummet genom att låta eleverna arbeta med dem i interaktion med andra efter det individuella arbetet utanför skolan. Genom kommunikation kan läraren bedöma om eleven kan använda olika begrepp och färdigheter muntligt, och inte bara träna på det med penna och papper. Det sociokulturella synsättet underlättar för oss att förklara hur lärare upplever att elever har olika förutsättningar som påverkar sättet eleven kan hantera läxor på. Utifrån det sociokulturella perspektivet innebär det att eleverna ska utvecklas i samverkan med andra, såsom klasskamrater och främst läraren som vägleder dem mot nya kunskaper. Som tidigare nämnt bör eleverna lära sig utifrån sina befästa kunskaper och bygga vidare på dem, vilket kan uppnås genom samarbete med andra.

3. Metod och material

Eftersom syftet med undersökningen var att få en ökad förståelse av lärares tillvägagångssätt i att möta elevers behov med hjälp av läxor, valde vi att använda oss av en kvalitativ metod. Det gjorde det möjligt för oss att få en djupare förståelse av lärarnas egen uppfattning och medvetenhet kring användningen av läxor. Vi ville även samla in svar som kunde bidra till en djupare förståelse av hur lärare motiverar sina beslut och vad som ligger till grund för hur de praktiserar användningen av läxorna. Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer. Kvale (1997) definierar en semistrukturerad intervju som varken en fri diskussion eller ett strikt strukturerat frågeformulär. Det innebär att intervjun omfattar en del förberedda frågor kopplade till tidigare forskning om läxor. Vi ställde relevanta frågor kopplat till studiens syfte och frågeställningar för att få svar på vad lärare tänker om läxor och varför de tycker som de gör. Trots de förutbestämda frågorna fanns det möjlighet att göra förändringar i frågornas form eller ställa följdfrågor under intervjun för att få så detaljerade svar som möjligt.

3.1 Hermeneutik

Eftersom vi baserar våra intervjuer på lärares åsikter och erfarenheter om deras egna läxor och undervisning, använder vi en hermeneutisk forskningsmetod i vår studie. Enligt Westlund (2009) är hermeneutik en passande forskningsmetod för att förstå intervjupersonernas upplevelser av olika fenomen. Vi har sedan analyserat och bearbetat materialet från intervjuerna i enlighet med studiens syfte och frågeställningar. Vi har också tolkat lärarnas svar utifrån våra frågor, som Kvale och Brinkmann förklarar:

I ett hermeneutiskt perspektiv är tolkningen och meningen det centrala temat, med ett specifikt fokus på de slags meningar som eftersöks och de frågor som ställs till en text. Syftet med den hermeneutiska tolkningen är att erhålla en giltig och gemensam förståelse av meningen i en text. (2014, s. 74).

Vår undersökning hade en induktiv strategi, vilket innebar att vi utgick från empirin, i detta fall våra intervjuer, från vilka denne drar slutsatser (Thurén, 2004). I vår undersökning har vi använt oss av en hermeneutisk ansats. Inom hermeneutiken är inte syftet att förklara en företeelse, utan man menar istället att det går att uppfatta andra människors avsikter genom att tolka deras språk eller handlingar. Den hermeneutiska forskaren söker inte efter absoluta sanningar, eftersom sådana sanningar inte existerar enligt den hermeneutiska kunskapsteorin. Hermeneutiken som vetenskapsteoretiskt synsätt handlar både om metoder för förståelse och tolkning, samt om beskrivning av själva förståelsen och dess förutsättningar (Thurén, 2004).

Inom hermeneutiken används två centrala begrepp, nämligen förförståelse och den hermeneutiska cirkeln. Förförståelse innebär att vår uppfattning av verkligheten inte enbart baseras på våra sinnen, utan även på tolkning som ofta influeras av våra värderingar och önsknings. Allt vi upplever, ser, hör, tänker och tycker är grundad på förutfattade meningar. Detta innebär att det inte bara handlar om att observera, utan om alla våra uppfattningar av omvärlden (Thurén, 2004). Thurén (2004) beskriver den hermeneutiska cirkeln som en interaktion mellan förförståelse och erfarenhet, del och helhet. När man får nya erfarenheter i ett ämne eller område, revideras felaktiga föreställningar och förförståelsen utvecklas genom erfarenhet. När personen får ytterligare information vid nästa tillfälle, måste man återigen revidera sin uppfattning och detta skapar en hermeneutisk cirkel. Enligt Kvale (1997) är tolkningen av en text en nästan oändlig process enligt principerna i den hermeneutiska cirkeln, men i praktiken upphör den när man når en giltig mening utan motsägelser.

3.2 Urval

Undersökningen genomfördes med sex lärare som arbetar med elever i årskurserna 4-6. Vi är ute efter att se hur lärare ser på den egna användningen av läxor. Studien avser inte att undersöka om lärare har en samstämmig bild av hur läxor skall

bedrivs utan istället vill vi belysa lärares medvetenhet kring ämnet. För att belysa olika perspektiv och förhållningssätt har vi valt ut lärare som motiverar och utformar sina läxor med olika förhållningssätt. Vi är inte ute efter att ge en enhetlig bild av hur majoriteten av lärare använder läxor, utan vi vill komma åt vilka faktorer som påverkar lärarnas val. När vi kontaktade lärarna gjordes det via mail, där vi skickade information gällande vad vårt syfte var med studien och vad det innebar att medverka. Alla lärare vi skickade till uttryckte att de hade många åsikter kring läxor och var villiga att dela med sig av sina erfarenheter. De intervjuade lärarna arbetar på olika skolor och har varierande yrkeserfarenhet. Av de sex intervjuade lärarna är alla kvinnor.

3.2.1 Informanter

För att säkerställa informanternas anonymitet har vi gett dem fingerade namn. Lärare 1 kallar vi för "Lisa", lärare 2 kallar vi för "Per", lärare 3 kallar vi för "Sara", lärare fyra kallar vi för "Oskar", lärare 5 kallar vi för "Stina" och lärare 6 kallar vi för "Gustav". Vi har i några fall ändrat ord eller uttryck i vår redovisning av intervjusvaren, för att inte avslöja de intervjuades identitet. Vi har även valt att sammanfatta varje lärares bakgrund.

"Lisa" har arbetat som lärare i 4 år. Hon är ensam mentor för en klass i årskurs 4 med 26 elever. Det är en klass med flera elever som har svenska som andraspråk. Eleverna upplevs av "Lisa" ha en vilja att lära sig och fokus ligger på att öka både viljan att läsa och läskunnigheten.

"Per" har varit verksam som lärare i en klass i årskurs 4 i snart 1 år. Han arbetar med en klass med många andraspråkselever och den generella kunskapsnivån upplevs vara låg. Därför är eleverna i stort behov av stöttning och tydliga stödstrukturer för att hjälpa dem i deras lärande.

"Sara" har 50 års erfarenhet som lärare i skolan. Hon arbetar just nu som lärare i årskurs 4-6 och ansvarar för en grupp elever med annat modersmål än svenska. Denna grupp behöver extra stöttning i svenskämnet.

“Oskar” har arbetat som lärare i 6 år. Han har delat mentorskap och är ansvarig lärare i svenska, engelska och SO-ämnena.

“Stina” är utbildad lärare och har varit verksam i 3 år. Hon arbetar i en klass i årskurs 6.

“Gustav” har varit verksam som lärare i 22 år. Han arbetar i en klass i årskurs 6 som han haft delat mentorskap för sedan eleverna gick i årskurs 2. Klassen har en majoritet av elever som lever i utsatta områden.

3.3 Material

Under genomförandet av våra intervjuer har vi använt oss av ett antal intervjufrågor (se bilaga). Dokumentationen av intervjuerna gjordes med hjälp av ljudinspelning i syfte att få möjlighet att lyssna på intervjun för en efterföljande analys. Intervjuerna transkriberades.

3.4 Procedur

Vi har haft för avsikt att göra våra undersökningar på skolor i olika kommuner och på skolor som sociokulturellt och demografiskt skiljer sig åt. Läxornas funktion skiljer sig åt ur perspektiv av vad för sorts skola det är, hur elevgrupperna ser ut och hur lärarna arbetar och det är därmed av stor vikt att vi får analysera olika skolområden. Samtliga intervjuer har spelats in och efteråt transkriberats, skrivits ut och tematiserats.

Inför genomförandet av intervjuerna har vi använt oss av Kvaales (1997) bok “Den kvalitativa forskningsintervjun” och tagit del av de anvisningar och följt de riktlinjer som han föreslår kan fungera som en grund för intervjuer av det slag vi har genomfört. Intervjuerna har utförts på skolan där den intervjuade läraren arbetar och vid varje session har en intervjuare och en intervjuperson närvarat. Vi har låtit

informanterna bestämma när intervjuerna ska genomföras för att de ska känna sig bekväma att svara på våra frågor. Vid intervjuernas början informerade vi om vårt syfte och den uppskattade tidsåtgången för intervjun samt att intervjun kommer att dokumenteras med hjälp av ljudinspelning. Vi påpekade också för informanterna att vi hade möjlighet att dokumentera intervjuerna genom skriftliga anteckningar. Vi valde att dokumentera intervjuerna på detta sätt trots att användning av bandspelare eller ljudinspelning kan vara avskräckande för informanterna, vilket också har betonats av Patel & Davidsson (2003). Inspelningen kan bidra till att informanterna känner press med att ge oss "korrekta" svar, utan vi är intresserade av att ta del av deras genuina åsikter och erfarenheter. Det kommer vi att betona för informanten före intervjun.

Vikten av att lyssna aktivt betonas av Kvale (1997), som hävdar att detta kan vara mer betydelsefullt än att behärska konsten att ställa frågor. Kvale (1997) framhåller också att ett hermeneutiskt tillvägagångssätt innebär att lyssna utan förutfattade meningar och att låta intervjupersonerna svara på frågor utan att behöva avbryta för nya frågor. Detta är något som vi betonade under våra intervjuer.

Vi har använt våra fördefinierade intervjufrågor som utgångspunkt för intervjuerna. Under intervjuerna har vi ställt spontana följdfrågor för att precisera, tolka eller klargöra en del svar. För att försäkra oss om att vi har förstått den intervjuade korrekt har vi emellanåt använt fraser som "Så du menar att..." eller "Har jag uppfattat dig rätt...". Enligt Kvale (1997) kan detta också signalera till den intervjuade att vi verkligen lyssnar och är intresserade av vad denne har att säga. Detta har också markerat en början på vår analys av intervjuerna. Vi har försökt att undvika att ställa ledande frågor så mycket som möjligt genom att vi frågade informanten om det fanns något mer att tillägga eller fråga om innan intervjun avslutades. Efter intervjun sammanställde vi våra anteckningar tillsammans. Eftersom syftet med intervjuerna var att ge en allmän bild av intervjupersonernas åsikter, har vi ibland omformulerat och sammanfattat uttalandena. I enlighet med Kvales rekommendation har vi inte tagit med pauser eller upprepningar eftersom de inte är nödvändiga för att uppnå vårt forskningssyfte.

3.5 Etiska övervägande

I vår undersökning har vi baserat oss på Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, som består av fyra huvudsakliga krav (Vetenskapsrådet, 2002). Genom att informera intervjupersonerna om undersökningens syfte och få deras godkännande att delta, har vi strävat efter att uppfylla informations- och samtyckeskraven. Enligt Kvale & Brinkmann innebär informerat samtycke att deltagarna blir underrättade om syftet, riskerna och fördelarna med att delta i studien, samt att det är helt frivilligt att delta och att de kan avbryta när som helst (2014). I denna undersökning gavs denna information muntligt när den första kontakten upprättades med de deltagande lärarna. Vid varje intervju förklarades syftet med studien, och informanterna påmindes om att de hade full kontroll över sin egen medverkan. De forskningsetiska principerna betonar vikten av konfidentialitet och att inhämtade uppgifter endast används i forskningssyfte (Vetenskapsrådet, 2002), vilket vi också har beaktat vid behandlingen av vårt material.

4. Resultat och analys

I denna del kommer vi att presentera resultaten från våra intervjuer. Resultaten presenteras utifrån olika rubriker som är baserade på frågeställningar vi ställde under intervjuerna. I analysen kommer vi att behandla och tolka de delar av informanternas svar för att kunna få svar på de tre frågeställningarna i vår studie. Intervjuerna finns tillgängliga i Bilaga 1. I vår analys kommer vi att undersöka och tolka de relevanta delarna av informanternas svar för att belysa de frågor som ställts.

4.1 Syften och metoder kring läxor

Vi ville undersöka vad lärarna hade för syn på läxor. Vi ställde frågor där de fick besvara vad de upplever vara positivt och negativt med läxor som arbetsmetod för lärande. Vid genomförandet av intervjuerna framkom flera olika syften till varför läxor borde finnas med i undervisningen. De flesta lärarna beskrev vid något tillfälle under intervjun hur de använde läxor för att eleverna skulle ges möjlighet att repetera ett visst innehåll. Nyckelord som användes var mängdträning och färdighetsträning. Gustav, Stina, Sara och Per ansåg att den ordinarie tiden i skolan inte räcker till och att läxor därmed kan användas som ett komplement för att förstärka kunskaper kring det kunskapsstoff som eleverna övar i skolan. Genom att dela ut uppgifter eller material som kompletterar den ordinarie undervisningen hjälper man eleverna att utveckla en djupare förståelse och tydligare befästa kunskaper. De flesta lärarna använder sig av glosförhör, rättstavningsförhör eller läsläxa. Stina och Oskar väljer utöver kärnämnen svenska, engelska och matematik, glosor utifrån andra ämnen, till exempel från SO och NO. De upplever att det är viktigt för eleverna att arbeta ämnesöverskridande med begreppsförståelse, eftersom de anser att eleverna gynnas av att lära sig begrepp eller ord för att underlätta för elever när de läser texter med många ämnesspecifika ord.

Oskars skola är den enda i vår studie som har en uttalad läxpolicy. Det är en bestämmelse gjord mellan rektorn och lärarkollegiet för att säkerställa att läxor

bedrivs på ett sätt som bidrar positivt till elevers lärande. Även om Oskar upplever att det finns positiva aspekter med att ha ett ramverk för läxor anser han att det också påverkar undervisningen negativt. Läxpolicyn finns för att hjälpa lärare, framför allt om de är nya på arbetsplatsen eller i yrket men den kan också sätta begränsningar för lärande menar Oskar.

Per hade ett annat syfte med läxor i sin undervisning, då han genom användning av metoden *flipped classroom* använder läxor för att förbereda ett material till nästkommande lektion. Per beskrev att han i engelskan främst använder sig av förberedelseläxor och att eleverna då ska "ha läst in sig på det området till nästa gång". Vilket hör ihop med vad Skolverket (2014) nämner om hur eleverna på detta sätt kan uppmanas genom att ge möjlighet att förbereda sig inför kommande undervisningstillfälle. Per menar att metoden har inneburit en tydlig progression i elevernas kunskapsnivå eftersom tempot ökat. De svaga eleverna har fått möjlighet att träda fram och risken att de starkare eleverna tappar motivation har minskat. Stina håller med om att *flipped classroom* är en bra metod men den går inte riktigt i linje med hur hon ser på läxor. Så här säger hon om detta:

Syftet med flippat klassrum är ju att eleverna ska få någonting ena lektionen som väcker lite tankar kanske eller ge dem en liten uppgift på att de ska ta reda på någonting så att de kommer förberedda till nästa lektion, och då ställer det högre krav på eleverna. Men man kan också tänka så att eleverna går det inte miste om någonting, att de liksom inte tar skada av att inte ha gjort läxan eller inte har kunnat genomföra den av olika anledningar, för du ska ändå gå igenom det på lektionen.

Stina uppskattar därför inte denna metod, då hon anser att eleverna inte får rätt förutsättningar att genomföra uppgiften. Hon föredrar hellre att anpassa efter gruppens behov så att läxan har en utformning som möjliggör för alla elever att klara av den. Stina förklarar så här:

Jag tycker att läxor är bra om man använder dem som mängdträning, men jag hade till exempel aldrig gett mina elever en uppgift eller en läxa som de ska få lära sig på egen hand hemma. Jag kan dock se nyttan med läxor och att de är bra för att befästa kunskaperna. Vi måste ta hänsyn till att eleverna inte har samma möjligheter att genomföra läxor hemma.

Gustav nämner att eleverna ska kunna genomföra läxorna på egen hand hemma men att det kan bli problematiskt när det kommer till läsläxa. Stödet hemifrån kan vara avgörande för om en elev genomför läxan eller inte. I utformningen av Stinas läsläxa ska exempelvis förälders namnteckning finnas med. Per påpekar att det finns elever som inte får arbetsro hemma eller inte får hjälp och stöd att komma igång med läxorna. Samtliga intervjuade lärare anser att man måste ta hänsyn till att eleverna kanske behöver hjälp att göra läxan och att alla inte har likvärdiga möjligheter till stöd hemma, vilket riskerar att leda till att läxan känns som ett misslyckande om eleven inte klarar av att genomföra den. Gustavs och Stinas skolor har infört läxhjälp, där elever kan komma och göra läxor eller bli färdiga med annat arbete. Bakgrunden till dessa skolors beslut är att se till att eleverna får ett likvärdigt stöd, då man vill undvika att elevers olika hemförhållanden ska påverka eleverna negativt. Det har gjort att det skapats ett intresse bland en del av eleverna som Stina undervisar hos där de efterfrågat läxhjälp, vilket Gustav bekräftar.

4.1.1 Läxans användning och utformning

Alla lärare vi har intervjuat använder sig av någon form av läxa i sin undervisning. Det finns en samsyn i hur lärarna själva anser att en läxa bör utformas, och de flesta använder begreppen mängdträning och färdighetsträning som nyckelord. Däremot kan vi se en väsentlig skillnad i praktiserandet av läxorna och hur de används i undervisningen. Per anser att läxor är till för att förstärka det man jobbar med. Läxor ska ha syftet att repetera och träna så att lärarna kan hjälpa till i det område man arbetar med. Sara håller med om att repetition krävs, och i så fall skall det vara i en liten mängd men ofta, då tiden i skolan inte räcker till.

För de intervjuade lärarna är den vanligaste utformningen av läxan en sådan som eleverna klarar av på egen hand. Oftast är det läxor i form av glosförhör och läsläxor. Läxorna används enbart i svenska, matematik och engelska.

Lisa, Per, Sara och Stina använder sig av rättstavningsläxa. Sara och Lisa använder även läxor med ordförståelse där eleverna ska utveckla förmågan att kunna använda orden och förstå deras betydelse. Oftast väljer läraren ut mellan fem och tio ord som

läxa. Det är vanligt att uppgifterna individanpassas med syfte att öka meningsfullheten och effekten på lärandet. En del elever får färre ord att lära sig medan andra får fler ord. Detta är ett exempel på en av de anpassningar som lärarna gör för eleverna. Per och Gustav ger sina elever en valmöjlighet i sin läxa där eleverna får välja att antingen förklara vad ordet betyder eller sätta ordet i en mening. Gustav låter sina elever läsa en text på engelska och själva välja ut minst tio ord som de sedan ska diskutera i skolan.

4.1.2 Hur påverkar läxor elevers lärande?

Lärarna är överens om att läxor har en positiv effekt på elevers lärande. Per och Gustav menar att läxor är viktigt ur olika aspekter. Utöver kunskapsinläring kan läxor bidra till att eleverna får lära sig om fasta rutiner och att ta ansvar för sitt lärande. De upplever att eleverna lär sig att uppskatta tid, att ta eget ansvar och att utveckla studieteknik och studievanor. Per säger:

Min generella åsikt är att man ska ha läxor till ett syfte, man ska inte ha läxor bara för sakens skull, men jag tror ju också att det är ett sätt att träna eget ansvar hemma, för när det inte finns några läxor alls och det helt plötsligt kommer ett prov... Den här studietekniken att träna hemma tappar man lite när man inte har några läxor alls.

Stina anser liksom Per och Gustav att eleverna lär sig att ta ansvar för att komma ihåg att de har en uppgift att göra och sedan komma ihåg att ta med sig läxan till skolan, varigenom hon menar att eleverna utvecklas och blir mer ansvarsfulla. Stina och Gustav anser även att läxor bidrar till utvecklingen av studieteknik. Möjligheten att få arbeta i en annan miljö tillsammans med föräldrar ger enligt dem en trygghet och stöttning. Enligt Stina har läxor en positiv inverkan på lärandet eftersom de ger eleverna möjlighet att befästa kunskap utöver det innehåll som behandlas i den ordinarie undervisningen. Hon anser också att extraläsning hemma har en positiv påverkan på läsning. För elever som har det svårt i skolan kan läxor vara till hjälp för deras lärande, men de behöver stöttning hemifrån för att få ut det bästa av dem.

Sara och Lisa är eniga om de effekter som läxor har på elever. Läxor kan möjliggöra för elever att fördjupa och bredda sina kunskaper. Det gör de genom att utforska ämnet på egen hand och därmed kan eleverna få en djupare förståelse och intresse för ämnet. På så vis kan det underlätta inläringen och hjälpa elever att följa med i undervisningen. När elever får möjlighet att öva och repetera hjälper det dem att befästa kunskapen och kan då stärka sina kunskaper.

4.1.3 Uppföljning av läxan

Vid uppföljningen av läxor uppger alla informanter att de använder sig av något slags förhör beroende på vilken läxa de gett ut. Sara, Lisa och Stina följer upp läxan genom ett rättstavningsstest eller glosförhör. Per och Gustav skiljer sig från de andra lärarna genom sitt perspektiv att läxor inte endast ska bedrivas som en färdighetsträning. Han syftar till användande av läxor där uppföljningen sker i form av glosförhör eller begrepps- och ordförståelse. Gustav anser att en uppföljning där interaktionen mellan elever begränsas vilket påverkar meningsfullheten och betydelsen av att genomföra den. Han har med sina elever testat att arbeta med metoden *flipped classroom* men märkte av att det var svårt att genomföra ett sådant läxformat på grund av att inte alla hade förberett sig inför kommande lektionstillfälle. Gustav föredrar att följa upp läxorna genom att arbeta med kooperativt lärande, en arbetsmetod som ska ge eleverna möjlighet att diskutera och utforska resultaten av den genomförda läxan. Genom att låta eleverna samtala och stötta varandra vill läraren skapa ett engagemang samt bidra till en utveckling av studieteknik. På så sätt anser läraren att eleverna får ut mer av läxläsningen än bara färdighetsträning.

Oskar säger att de läxor han använder sig av till stor del upplevs som slöseri med tid för både honom själv och eleverna. Framför allt är det svårt att följa upp läxan enligt det nuvarande format som den bedrivs. En orsak till svårigheten är skolans läxpolicy. Läsloggen som Oskars elever genomför är en del av ett kollegialt arbete och läxpolicyn, vilket innebär att Oskar inte upplever att han har något val kring utformning och därmed hur den kan anpassas för sina elever. Den förutbestämda

utformningen av läsloggen gör att han också upplever att det är svårt att kontrollera elevernas progression och genomförandet av läxläsningen.

4.2 Analys

4.2.1 Pedagogiska överväganden vid utformningen av läxor

Resultaten av vår studie indikerar att de lärare vi har intervjuat delar likartade uppfattningar om läxor, både när det gäller användande, utformning och syftet med dem. Gu & Kristoffersson (2015) skriver att 83% (116 lärare) av alla lärarna i deras studie använder läxor och har pedagogiska strategier i sitt användande av läxor. Respondenterna i vår undersökning gav oss svar som antyder att de ser läxor som en del av en skolkultur. Det visas genom att de ser att läxorna ger resultat men också av andra faktorer som att de upplever att inte allting hinns med under ordinarie skoltid. Tidsbrist är en faktor som tas i beaktande av lärarna i vår undersökning när de planerar läxor, vilket framgår klart i vår analys av intervjuerna. En annan faktor som påverkar lärarna är deras planering och övervägande vid utformningen av läxor. Läxor är en vanlig metod för att effektivisera undervisningstiden genom att flytta en del av arbetet utanför skoltiden. Dessutom anser alla lärare att det är viktigt för eleverna att ta ansvar för sin egen inläring och på så sätt kunna utveckla goda studietekniker och vanor.

Epstein (1988) och Epstein & Voorhis (2001) skriver om att det finns många anledningar till att lärare ger ut läxor, däribland: övning, personlig utveckling och deltagande. Campbell et al. (1996) säger att läxor sannolikt har en betydande inverkan på elevernas utbildning. Det höga antalet procent av lärare som använder läxor visar att det finns en tro på läxans positiva inverkan på elevers inläring men det kan även tolkas som att lärare generellt sett ser läxor som ett måste i undervisningen. Erfarenheten kring läxor har visat sig vara en viktig del i att lärarna har utvecklat sitt perspektiv och praktiserande av läxor i sin undervisning. I vår undersökning medger lärarna att de någon gång under sin lärarkarriär har använt sig av en läxa som inte fungerat i syfte att utveckla elevernas kunskaper. Deras

misslyckanden har resulterat i att de numera tänker om och funderar noggrant kring syftet med läxan och hur den används. Lärarna har noterat att de vid noga överväganden ser positiva resultat vid användning av läxor, särskilt när det gäller övningar som syftar till att befästa kunskaperna.

Epstein & Van Voorhis (2001) har utforskat lärarens funktion i att skapa läxor och konstaterat att läxor kan ha positiva effekter beroende på hur de utformas med klara syften och mål, vilket kan gynna fler elever. Samtidigt har en del lärare en negativ syn på läxor på grund av elever med varierande hemförhållanden och bristande stöd och hjälp hemma hos alla elever. På grund av detta har en del av lärarna stöd i att deras skola har någon form av läxhjälp minst en gång i veckan för just de eleverna. De flesta lärarna i vår undersökning beskriver hur en individanpassad läxa med rätt svårighetsgrad utifrån elevens förutsättningar och behov är ett viktigt pedagogiskt övervägande som bör göras. "Gustav" som arbetar på en skola i ett socioekonomiskt utsatt område förklarade att hans syn på läxor helt är baserat på elevernas förmåga att klara av dem. Han tar i beaktning vad hemförhållanden, livskvalité och likartade faktorer har för inverkan på elevernas förmåga att ta till sig av läxorna som de får. I anslutning till Cooper & Valentine (2001) menar vi att det "Gustav" gör är att se över vilka kognitiva förutsättningar eleverna har i förhållande till faktorer som påverkar hur väl eleverna klarar av att utsättas för läxor och genomföra dem.

Vygotskijs teori om elevernas lärande betonar vikten av att eleverna ges möjlighet att lära sig om sitt eget lärande och utveckla lärandestrategier genom att reflektera över vad de har lärt sig och hur de har lärt sig det i olika bedömningsituationer (Hwang & Nilsson, 2019). Samtidigt används läxor för olika ändamål och i varierande omfattning, men de är också viktiga för att repetera och befästa det eleverna har lärt sig, vilket också bekräftas av resultaten. Lärarna säger också att de använder sig av någon sorts återkoppling i samband med inlämnandet av läxor.

4.2.2 Lärares syften med läxor

Alla informanter i vår undersökning anser att läxor är en chans att bearbeta och träna mer på det som undervisats i skolan. Oavsett avsaknad av vägledning och stöd i styrdokumentet är våra sex svarande ganska samstämmiga kring läxans roll och mål. Oskar säger uttryckligen att färdighetsträning används för att eleverna ska få in rutiner. De flesta anser även att läxor ger eleven möjlighet att repetera lektionsinnehåll som sedan i sin tur leder till en kunskapsutveckling. De uppges genom läxorna utveckla ansvarskänsla, ordförråd och olika strategier för lärande. Stina, uttrycker att läxan bidrar till att elever utvecklas bland annat genom att de får ta ansvar för att läxan kommer till skolan och att den blir gjord. Stina menar då att detta kan bli en utmaning för eleven i kommande studier om de inte stött på läxor redan i tidig ålder och aldrig fått träna på att ta ansvar. Vilket hör ihop med Hellstens (2000) resonemang kring att läxor är förberedande för bland annat framtida studier men också livet självt.

Syftet med att dela ut uppgifter eller material som kompletterar den ordinarie undervisningen är att hjälpa eleverna att utveckla en djupare förståelse och att befästa kunskaper. Det kan jämföras med det Skolverket nämner om hur repetitionstid läxor kan vara ett sätt att ge eleverna möjlighet att självständigt befästa ett innehåll som gått igenom under lektionen. Att ge repetitionsläxor till eleverna innebär att de själva kan stärka sin förståelse av innehållet som behandlas under lektionen (Skolverket, 2014).

Leo (2004) beskriver i sin uppsats att det finns fördelar med att ha läxor. Respondenterna i hans studie menar på att de inte har tillräckligt med tid i klassrummet och att läsning är ett exempel på något som kan göras hemma. Läsning tar mycket tid och de anser att den tiden skulle kunna användas till annat (Leo, 2004). Samtidigt som "Oskar" påpekar att vissa elever inte gör sin läsläxa och hoppas på att undervisningstiden ska räcka då de läser väldigt mycket i skolan. Våra andra respondenter påpekar även att eleverna behöver öva och repetera det som undervisats under skoldagen, eftersom det ger goda resultat.

I vår undersökning betonade fyra av sex lärare ett bakomliggande syfte med de läxor som tilldelas eleverna. De menar att det är till för att de på något sätt ska förbättra sina kunskaper eller färdigheter, vilket innebär att uppgifterna bör gynna elevernas inläring. Skolverket påpekar att huvudsyftet med de uppgifter som ges är att eleverna ska förvärva kunskaper och att uppgifterna därför bör bidra till inläring (Skolverket, 2014).

“Stina” och “Gustav” betonar att läxan är en färdighetsträning som syftar till att eleverna ska utveckla sina kunskaper och förmågor. Genom att eleverna gör läxan förstärker läraren att det finns en tydlig koppling mellan att göra läxor och att lära sig. Dessutom poängteras det att elevernas prestationer kan påverkas positivt om de utför sina läxor. Cooper (1989) förklarar förhållandet mellan läxa och prestation. Hans metaanalys resulterade i att av 50 korrelationer var 43 positiva, vilket visade att de elever som gjorde flera av sina läxor uppvisade en högre prestationsnivå. Detta samband poängteras också av Per då han menar att det finns elever som är skötsamma och som gör allt de ska medan Stina menar att hon upplever att det är vanligt att elever inte gör läxan. Gustav beskriver att elever kan träna på någonting inför ett kommande prov vilket blir som en färdighetsträning. Enligt Cooper (2007) är genomförandet av läxor en metod för att repetera och befästa kunskaper, vilket i denna situation förbereder eleverna inför kommande provtillfällen. Medan Per anser att eleven inte bör ha för många läxor och drar ner på antalet läxor när eleverna har provtillfällen under veckan så att de ska kunna fokusera på proven i stället.

Respondenterna var överens om att alla nytillkomna uppgifter eller områden bör introduceras i klassrummet. Läxorna ska inte innehålla några nya moment som eleverna inte är bekanta med. Vissa lärare använder läxor som förberedelse inför diskussioner eller genomgångar. Men det finns även en utmaning i att ta ansvar och förbereda sig inför framtida studier.

4.2.3 Lärares metoder för att följa upp läxor

När det gäller uppföljning av läxor använder respondenterna sig av olika arbetssätt och strategier. Samtliga lärare ser läxan som ett sätt att bedöma hur eleverna arbetat med sin uppgift. Per använder sig av läsloggar och följer sedan upp läxläxan genom ett löpande schema och väljer en elev i taget för att läsa medan läraren lyssnar och antecknar. Det Per har märkt är att några elever tycker att läxor är onödigt på grund av att de inte blir valda för att läsa läxan högt i klassrummet. Men samtidigt vill några elever gärna att läraren lyssnar på deras läsläxa. Oskar använder också läslogg som en metod för uppföljning men anser att det är problematiskt då det blir svårt att avgöra om läxan ens har gjorts. Det blir även svårt att se om det är eleven som läst och skrivit på läsloggen eller någon annan. En annan problematik är att vissa av eleverna inte har med sig läsloggen och Oskar menar då att man kan på så sätt se ett tydligt mönster trots att det oftast är dessa elever som behöver läsning mest. Trots att tidigare forskning visar att formativ återkoppling är ett verktyg för elevers utveckling, och på så sätt kan minska klyftan mellan eleverna och kunskapsinnehållet, menar vissa av våra respondenter att vissa av eleverna inte ens gör sina läxor och därmed inte kan få någon kunskapsutveckling ((jfr Cunha et al. 2018).

Oskar nämner användningen av formativ bedömning och menar att det är en bra metod för att möta elevernas behov och utveckling. Gustav jobbar främst med formativ bedömning där det kooperativa lärandet står i fokus med en del förarbete på grund av klassens svagheter. Uppföljningen ser ut på ett sådant sätt att de för samtal och använder olika slags metoder för diskussioner där eleverna får ta del av innehållet i uppföljningen, reflektera och berätta. På så sätt kan Gustav genomföra en formativ bedömning men eftersom eleverna är en del av uppföljningen så kan de själva reflektera över vad de ansåg var utmanande och vad de behöver träna vidare på. Detta överensstämmer med Nehez (2014) uppfattning om att läxor utan någon form av uppföljning inte ger någon positiv effekt, till skillnad från skolarbeten som aktivt följs upp under lärandeprocessen. Genom att diskutera och samtala om skolarbeten kan man skapa en användbar strategi för att följa upp elevernas lärande.

Sara uppger sig använda en slags tävlingsinriktad metod för att fånga upp elevernas intresse och motivera dem. I Gu & Kristofferssons (2015) undersökning ansåg alla 166 lärare i fråga om de pedagogiska strategierna återkoppling vara en viktig metod. De flesta lärare tog därvid hänsyn till elevernas motivation, vilket inte stämmer med Saras metod. Hon menar att eleverna uppfattar det som ett spännande moment men att det trots det är en del som glömmer att göra läxan. Sara försöker då hålla kontakt med föräldrar för att också se till att de kan skapa en arbetsmiljö hemma för att eleven ska kunna göra sin läxa. Samarbete med föräldrar kan bidra till en förbättrad gemenskap och ökad kontakt mellan skola och hem enligt Hellsten (1997).

5. Diskussion och slutsatser

Syftet med detta arbete har varit att undersöka lärares medvetenhet kring arbetet med läxor och huruvida deras medvetenhet bidrar till elevernas kunskapsutveckling. Vi ville se vilka faktorer som bidrar och påverkar till att lärare arbetar med läxor. I detta avsnitt kommer vi diskutera resultatet av undersökningen och ställa det i relation till litteraturen och forskningen kring läxor.

5.1 Metoddiskussion

Vårt mål med undersökningen var att belysa lärarnas användning av läxor och deras syfte med dem. Vi har intervjuat sex lärare och anser att antalet intervjuer har varit tillräckliga för det syfte vi hade med vår uppsats. Vi fördelade intervjuerna mellan oss för att underlätta genomförandet av intervjuerna eftersom vi bor på olika håll. Vi hade tillgång till varandras intervjuer genom ett gemensamt dokument med transkribering av den insamlade empirin som vi använde för en efterföljande analys. Vid urvalet av lärare var vi medvetna om att välja behöriga lärare som vi redan kände till och som vi bedömde hade en positiv inställning till att svara på våra intervjufrågor. Enligt Patel & Davidson (2003) kan respondentens svar påverkas av den personliga relationen mellan respondenten och den som intervjuas. Vi upplevde att stämningen kring intervjuerna var avslappnad och att samtalet gynnades av att det fanns ett ömsesidigt intresse att diskutera och resonera kring det givna temat.

Vi anser att vårt val att använda oss av en semistrukturerad intervjumetod gjorde att vi kunde ställa relevanta frågor utifrån intervjupersonens roll och syn på läxor. Det gav oss även nyanserade svar utifrån lärarens förhållningssätt till läxor i förhållande till både klassens och skolans förutsättningar. I intervjuerna framkom det att vår förfrågan om att delta i undersökningen hade lett till att alla lärare hade börjat reflektera mer kring sitt användande av läxor och intagit ett kritiskt förhållningssätt. Vi upplevde därmed att lärarna hade förberett sig väl och hade genomtänkta och välgrundade svar kring sin användning av läxor. Vissa av respondenterna upplevde svårigheter med att besvara frågorna. Genom personlig

kommunikation och möjligheten att ställa preciserande frågor, kunde vi bekräfta vår korrekta tolkning av svaren. En nackdel med att genomföra intervjuerna med en semistrukturerad ansats var att vi endast hade en intervjuare på plats under varje intervju. Därför valde vi främst att hålla oss till inspelning av samtalet och la mindre fokus på att anteckna. Kvale (1997) skriver att det finns fördelar och nackdelar med att anteckna under semistrukturerade intervjuer. Anteckningar kan användas för att belysa sådant som inte går att fånga upp med en ljudinspelning. Dessvärre var det komplicerat att hålla fokus både på att lyssna på intervjupersonen och samtidigt skriva ner anteckningar. Hade vi författare varit närvarande hade vi minimerat risken att missa detaljer kring vad som sades och gjordes under intervjun. Kvale (1997) skriver att det alltid finns en risk att man missar detaljer, både om man väljer att anteckna eller inte. Trots att vi hade vårt gemensamma dokument finns det en risk att svaren kunde förstås och tolka olika sätt. Hade båda varit närvarande under varje intervju misstänker vi att vi hade kunnat tolka och förstå svaren från intervjuerna annorlunda. Det är omöjligt att veta om detta har påverkat arbetet i analysen och i våra slutsatser men det är en reflektion vi drar kring vår metod att genomföra semistrukturerade intervjuer med endast en intervjuare.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med vår undersökning har huvudsakligen varit att öka förståelsen för hur lärare ser på läxor som en arbetsmetod och vilka faktorer som påverkar deras syn på ämnet läxor. I inledningen av vår uppsats nämner vi att utbildningen för lärare inte tar upp läxor och deras betydelse för eleverna. Vi ville på detta sätt belysa olika förhållningssätt som lärare kan ha när det gäller läxor. Vi hade en misstanke om att läxor var en del av en traditionell skolkultur, där läxan anses vara en arbetsmetod som har en cementerad plats som en del av undervisningen. Men detta visade sig inte stämma med de åsikter som de intervjuade lärarna hade. De flesta berättade att de som nyblivna lärare inte hade så klara åsikter om läxor; någon hade dock en relativt tydlig förståelse i egenskap av att ha egna barn. Endast en av skolorna vi

undersökte hade en uttalad läxpolicy; i en skola hade dock läxor diskuterats inom kollegiet.

Både Ramdass & Zimmerman (2011) och Epstein (1988) säger att användningen av läxor ofta beror på en lärares tro på deras positiva egenskaper. Lärarna i vår undersökning berättar att de i början av sina lärarkarriärer stött på problem och svårigheter med att verkställa en fungerande läxpraktik. Lärarna i vår undersökning upplevde att högskolan inte tillhandahöll några kurser som behandlade undervisning kring läxor. En annan faktor kan vara bero på vilka erfarenheter en lärare har kring läxor sedan tidigare. Vi har kunnat se att de flesta lärarna har ett genomtänkt förhållningssätt till läxor. Dessa lärare uppger bland annat att de anser att läxorna ska vara anpassade för att arbetet med läxor skall vara meningsfullt och genomförbart för eleverna, precis som med alla andra skoluppgifter. Det kan spela en stor roll vilken syn och uppfattning en lärare har på läxan som arbetsmetod. Våra resultat visar att lärare har en förståelse för hur läxor kan bedrivas på ett bra sätt men att deras kunskapsutveckling har skett främst genom att prova olika sätt och att reflektera över sin egen undervisning. Efter hand, när de fått arbeta på olika sätt med läxor, har de skaffat sig egna erfarenheter och har då upplevt att deras syn på läxor förändrats.

Vi drar slutsatsen att nyblivna lärare löper en stor risk att påverkas av de traditioner som redan finns på den befintliga arbetsplatsen. Att de egna erfarenheterna blir avgörande kan vara en effekt av att högskoleutbildningar inte behandlar arbete med läxor som en del av undervisningen. Har man inte några egna erfarenheter att stödja sitt ställningstagande på kan det bidra till att läxanvändningen uppfattas som slöseri med tid som någon av lärarna uttryckte det. Leo (2004) menar att det faktum att lärare har olika uppfattningar om vilken avsikt lärare har med sina läxor tyder på att lärare inte diskuterar läxor med sina kollegor. Våra intervjupersoner menar dock att det ofta pågår diskussioner kring läxor men att dessa diskussioner främst kretsar kring egna erfarenheter och inte på vetenskaplig grund eller beprövad erfarenhet. En tolkning vi gör baserat på lärarnas beskrivning av de kollegiala samtalen kring läxor är att de utifrån egna erfarenheter och reflektioner kan göra självständiga

ställningstaganden. Möjligheten till ett friare ramverk kring läxor uppskattas framför allt av lärarna Gustav och Stina som menar att de uppskattar att få välja och anpassa sina läxor efter klassens behov utan att behöva vara låsta till en viss metod eller arbetssätt.

Utifrån de resultat vi fått av intervjuerna kan vi inte med säkerhet dra någon slutsats kring om det att ha läxpolicy är positivt eller negativt. Läraren som undervisar på skolan som har en uttalad och aktiv policy upplever att policyn påverkar dennes undervisning negativt på grund av att han inte kan styra upplägget och utforma läxorna på ett sätt som passar klassen på ett bättre sätt.

5.3 Förslag till fortsatt forskning

I vår studie har vi undersökt lärares perspektiv/syn på läxor men det skulle vara intressant att vidare undersöka elevernas perspektiv på läxor, särskilt med avseende på socioekonomisk bakgrund, kön och/eller ålder. Detta inkluderar deras åsikter om mängden läxor, hur de upplever skoluppgifter som stödjande eller påfrestande, samt hur de integrerar skoluppgifter med andra aktiviteter i sina liv. Vilka faktorer påverkar elevernas förmåga att lära sig genom läxor? Är det till exempel kopplat till tidsåtgången för läxor eller utformningen och presentationen av uppgifterna? Elevernas perspektiv kan hjälpa pedagoger och skolor att skapa läxor som uppfyller elevernas behov och förbättrar deras inläring.

Referenslista

Andersson, C. (2018). *Läxor: att vara eller icke vara*. Uppsats. Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, Pedagogik och didaktik.

Becker, H. J., & Epstein, J. L. (1982). *Parent involvement: A survey of teacher practices*. *Elementary School Journal*, 83(2), 85–102.

Campbell, J.R., Reese, C. M., O’Sullivan, C., & Dossey, J. A. (1996). *NAEP 1994 Trends in Academic Progress*. Washington, DC: U.S. Department of Education.

Cooper, H. (1989). *Synthesis of research on homework*. *Educational Leadership*, 47(3), 85–91.

Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). *Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987–2003*. *Review of Educational Research*, 76(1), 1–62. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3603_1

Cooper, H., & Valentine, J. C. (2001). *Using research to answer practical questions about homework*. *Educational Psychologist*, 36(3), 143–153.

Cunha, J., Rosário, P., Núñez, J. C., Nunes, A. R., Moreira, T., & Nunes, T. (2018). *"Homework feedback is...": Elementary and middle school teachers' conceptions of homework feedback*. *Frontiers in Psychology*, 9, Article 32.

Epstein, J. L. (1988). *Homework practices, achievement, and behaviors of elementary school students*. Report 26. Baltimore, MD: Johns Hopkins University, Center on Families, Communities, Schools, and Children’s Learning. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED3013> [2023-04-26].

Epstein, J. L., & Van Voorhis, F. L. (2001). *More than minutes: Teachers' roles in designing homework*. *Educational Psychologist*, 36(3), 181–193. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3603_4

Garrison, R.D., Anderson, T., Archer, W. (1999). Critical Inquiry in a Text-Based Environment: Computer Conferencing in Higher Education. *The Internet and Higher Education*. 2 (2), 87-105. https://cde.athabascau.ca/coi_site/documents/Garrison_Anderson_Archer_Critical_Inquiry_model.pdf (2023-05-11)

Grönlund, A. (2023). *Formativ återkoppling – utveckla undervisningen och stötta elevernas kunskapsutveckling*. Skolverket. [Formativ återkoppling – utveckla undervisningen och stötta elevernas kunskapsutveckling \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/2023/04/24-formativ-aterkoppling-utveckla-undervisningen-och-stotta-elevernas-kunskapsutveckling) (2023-04-24)

Gu, L., & Kristoffersson, M. (2015). *Swedish Lower Secondary School Teachers' Perceptions and Experiences Regarding Homework*. *Universal Journal of Educational Research*, 3(4), 296–305. <http://dx.doi.org/10.13189/ujer.2015.030407>

Hattie, J. (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur och Kultur.

Hellsten, J.-O. (1997). Läxor är inget att orda om. *Pedagogisk forskning i Sverige* 2(3), s. 205-220.

Hellsten, J. (2000). Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 5(3), 245–259. <https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1097/948>

Henderson, M. (1996). *Helping your student get the most out of homework*. Washington, DC: National Education Association. [https://www.bvusd.org/cms/lib011/CA01902235/Centricity/ \[2023-04-26\]](https://www.bvusd.org/cms/lib011/CA01902235/Centricity/2023-04-26)

Hwang, P. & Nilsson, B. (2019). *Utvecklingspsykologi*. Fjärde utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur.

Katz, I., Kaplan, A. & Gueta, G. (2009). *Students' Needs, Teachers' Support, and Motivation for Doing Homework: A Cross-Sectional Study*, The Journal of Experimental Education, 78(2), 246–267.

<https://doi.org/10.1080/002209709003292868>

Klapp, A. (2017). *Bedömning, betyg och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Kling Sackerud, L. A. (2009). *Elevers möjligheter att ta ansvar för sitt lärande i matematik. En skolstudie i postmodern tid*. Doktorsavhandling, Umeå universitet, Teknisk-naturvetenskaplig fakultet, Matematik, teknik och naturvetenskap. <http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:272715>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje [reviderade] upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lauvås, P. & Jönsson, A. (2019). *Ren formativ bedömning: en ny bedömningspraktik*. Lund: Studentlitteratur.

Leo, Ulf (2004). *Läxor är och förblir skolarbete: en studie om inställningar till läxor i ett F-9-spår i grundskolan*. Magisteruppsats, Malmö högskola. <http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/1491/laxorUlfLeo04.pdf?sequence=1>

Lozic, V. (2021). Hemläxors nytta inte självklar. Skolverket. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/hemlaxors-nytta-inte-sjalvklar> [2023-05-17]

Lundgren U.P. Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2020). *Lärande, skola, bildning*. Femte utgåvan. [Stockholm]: Natur & Kultur.

Muhlenbruck, L., Cooper, H., Nye, B., & Lindsay, J. J. (1999). *Homework and achievement: Explaining the different strengths of relation at the elementary and secondary school levels*. Social Psychology of Education: An International Journal, 3(4), 295–317. <https://doi.org/10.1023/A:1009680513901>

Nehez, J. (2014) *Läxor på vetenskaplig grund?*
<https://pedagog sajten.familjenhelsingborg.se/wp-content/uploads/sites/43/2014/09/Laxor-pa-vetenskaplig-grund.pdf> [2023-04-29]

Patel, R. & Davidsson, B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Ramdass, D. & Zimmerman B. (2011). *Developing self-regulation skills: The important role of homework*. Journal of Advanced Academics. 22(2), 194–218.

SFS 2017:1115. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolinspektionen (2010). Framgång i undervisningen: en sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan. Stockholm: Skolinspektionen. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2010/framgang-i-undervisningen/framgang-i-undervisningen-sammanfattning-forskningsoversikten.pdf> [2023-05-17]

Skolverket. (2014). Mer än bara läxor: en utvärdering av läxhjälp på tio skolor. <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65b0a8/1553965663460/pdf3264.pdf> (2023-04-10)

Skolverket. (2022). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. <https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Skolverket (2021). *Läxor i praktiken– ett stödmaterial om läxor i skolan*. Stockholm. <https://www.skolverket.se/getFile?file=8208> [2023-05-17]

Smidt, Sandra (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, Roger (2010) Den lärande människan: teoretiska traditioner. I Lundgren, Ulf, Roger och Caroline mot U., R. och C. (red.) (2010). Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur, ss: 137-195.

Thurén, T. (2004) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Vanniarajan, S. (1990). Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know by. Rebecca L. Oxford. *Issues in Applied Linguistics*, 1(1). <https://escholarship.org/uc/item/1446j36q>

Vetenskapsrådet (2002) = *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/download/18.68cc009f71769c7698a41df/161010312> [2023-05-09]

Voorhees, S. (2011). *Why the Dog Eats Nikki's Homework: Making Informed Assignment Decisions*. *The Reading Teacher*, 64(5), 363–367.

Westlund, I. (2009). Hermeneutik. I Fejes, A. & Thornberg, R. (Red.), *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.

Woolfolk, A. (2015). *Pedagogisk psykologi*. Övers. M. Karlberg. Harlow: Pearson.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjufrågor

Bakgrund

- Vilket ämne/ämnen undervisar du i?
- Vilken årskurs undervisar du i?
- Hur ser klassens behov ut i ämnet svenska, generellt och individuellt?
- Hur länge har du undervisat?

Lärares syn på läxor

1. Använder du dig av läxor i din undervisning/klass? Om inte, varför?
2. Har din skola en uttalad läxpolicy?
3. Vilken syn har du på läxor?
4. I vilka delar av ämnet har man läxa? Beskriva vad för typ av läxor och hur mycket.
5. Vilket syfte har dina läxor?
6. Hur anser du att läxor påverkar elevens lärande?
7. Individanpassas läxorna eller får alla i klassen samma läxa?
8. Vilka metoder används vid uppföljningen av läxor? / Hur följer du upp läxorna? Berätta kanske vilka metoder som finns? Formativ återkoppling, *flipped classroom* (förberedelse), autonom inläring.
9. Vilka effekter anser du att läxor har på elevers lärande? Positivt/negativt?
10. Hur ser utformningen av dina läxor ut?
11. Kan du förklara hur du anser elevernas kunskaper utvecklas vid uppföljningen av läxor? I vilken utsträckning anser du att du möter elevernas behov?
12. Finns det något mer du vill tillägga?

Bilaga 2: Samtyckesblankett

Vi vill undersöka lärares medvetenhet kring sin användning av läxor och hur de arbetar formativt för att se till att läxan ger eleverna möjlighet att lära sig.

Intervjun kommer att spelas in i kvalitetssyfte. Dina svar kommer behandlas helt konfidentiellt och du kommer förbli anonym. Intervjun kommer raderas omgående när arbetet blir godkänt. Intervjun tar cirka 20-30 min.

Jag har skriftligen informerats om studiens syfte. Jag är medveten om att intervjun kommer att spelas in och att jag är garanterad anonymitet. Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum